

Burcu Kösem
EKONOMİ - FİNANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

HAFTALIK EKONOMİ BÜLTENİ

23 Aralık / 2022

Bu rapor; Dünya ve Türkiye ekonomisindeki güncel gelişmeleri, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtma ya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

2023'ün Asgari Maaşı Açıklandı

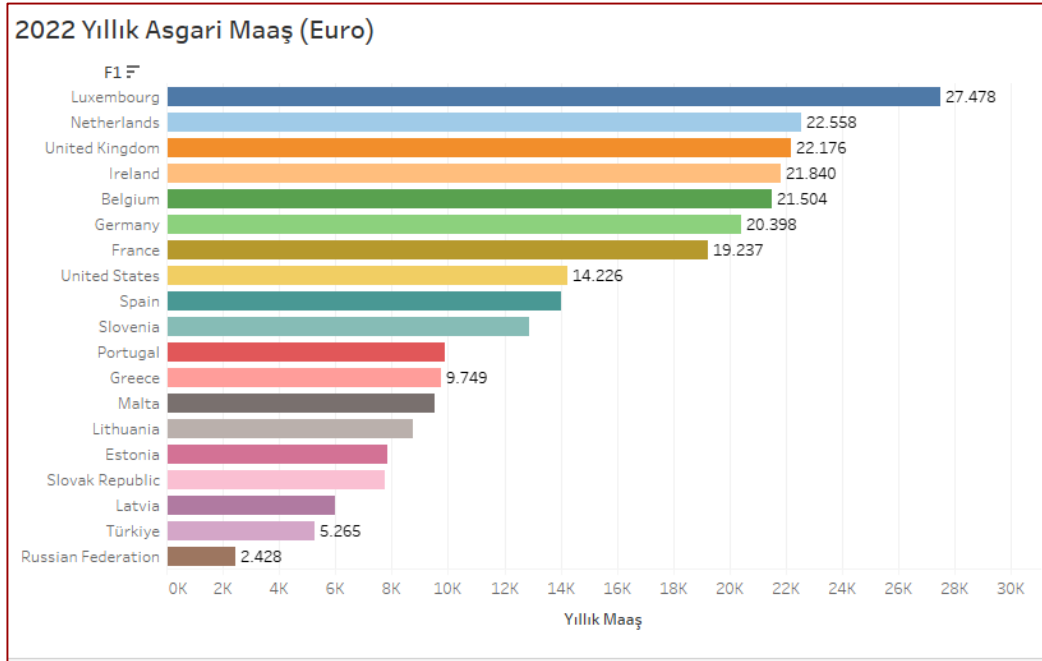
- ❑ Bu haftanın yurtiçinde en önemli gündemi hiç kuşkusuz 34 milyon çalışanı yakından ilgilendiren 2023 yılı asgari maaş tutarıydı.
- ❑ Cumhurbaşkanı Erdoğan 22 Aralık 2022 tarihinde yaptığı basın toplantısında 2023 yılında geçerli olacak asgari ücreti net 8 bin 506 TL olarak açıkladı. Böylece asgari ücret 2022 yıllık ortalamaya göre %74,4 artmış oldu.
- ❑ Asgari ücret Türkiye'de birçok çalışanın ödemelerinde referans değer olması açısından önem taşıyor. Asgari ücretle çalışan kişi sayısına dair resmi bir veri olmamakla birlikte Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Araştırma Dairesi'nin (DİSK-AR) derlediği verilere göre 2021 yılında asgari ücret ve altında ücretle çalışan sayısı 3,3 milyonu buluyor.
- ❑ Türkiye'de çalışanların % 37'si ise asgari ücretin % 5 fazlası ve altında bir ücretle çalışıyor. TCMB'nin yayınladığı verilere göre asgari ücret altından çalışanların sanayi sektöründeki oranı ise % 50.
- ❑ Asgari ücret gittikçe Türkiye'de çalışanların ortalama ücretine yaklaşıyor. 2020'de asgari ücret ortalama ücretin %73'üne tekabül ederken, bu oran 2012'de % 44'tü.
- ❑ Diğer açıdan bakıldığında ise ocak ayına göre yüzde 100, temmuz ayına göre ise yüzde 54,6 düzeyinde artan asgari ücretin işverene göre maliyeti 11.759 Lira oldu.
- ❑ Bu tutar ihracatçının endişe sınırı olan 500\$'ın altında 395\$ (OVP ortalama kur tahminine göre) seviyesinde bir yere geliyor.

İş Dünyası Artışı Nasıl Karşıladi?

- ❑ İş dünyasının çeşitli kesimlerinden gelen yorumların tutar bazında farklılaştığı söylenebilir. Yapılan artışı doğru bulanlar da var, fazla da...
- ❑ Ancak ortak nokta işveren maliyetini aşağı çekecek düzenlemeler ve elbette enflasyonun düşürülmesine yönelik diyebiliriz.
- ❑ DEİK Başkanı Nail Olpak: «Belirlenen rakamın bir taraftan günümüz koşullarında asgari ücretle çalışan vatandaşlarımıza nefes aldıracağını ve büyüyen ekonomiden onların da daha fazla pay almasına katkı sunacağını düşünüyoruz. İşverenlerimiz de elbette çalışanlarına daha fazla katkı yapmayı arzu ediyor. Bu noktada, İşverenlerimizi de rahatlatmak bazı ek düzenlemelerle sistemin sürdürülebilirliğinin sağlanacağını düşünüyoruz.»
- ❑ İTO Başkanı Şekib Avdagiç: «Yeni asgari ücret iş dünyamızın tüm paydaşlarına hayırlı olsun. Çalışanımızın hak ettiği ücretleri alması, üretimi teşvik edecek bir etken olacaktır. Asgari ücretin belli olmasıyla 2023 için önümüzü şimdi daha açık görebiliyoruz.»
- ❑ TAYSAD Başkanı Albert Saydam: «Asgari ücret sisteminin temelden gözden geçirilmesi lazım. Eğer mevcut sistemi koruyacaksak da en azından başka şeylere de bakmamız lazım. Kıdem tazminat tavanları asgari ücretin misli artıyor. 5,5 misli iken 7 misli olduğu dönemler oldu. Gelir vergisi baremleri ile asgari ücretin tutarlı olması gerekiyor. Bunlara da eğilmemiz lazım. Sadece sayıya konsantre olmamamız lazım.»
- ❑ Ayrıca Albert Saydam'ın da ifade ettiği gibi gelir vergisi baremleri ücretli çalışanların genelinin gelir vergisi karşısında ezilmemesi adına önem taşıyor.

İhracatçının Fiyat Rekabeti Sorunu Yapısal...

- ❑ Maaş artışı ile yapılan kritiklerin önemli bir bölümünde dolar bazında asgari ücret ve rekabetin konuşulduğuna tanık olduk.
- ❑ Bunun nedeni olarak ise Türkiye’de ihracatın ağırlıklı olarak orta-düşük teknoloji ile yapılmasından kaynaklı olduğu söylenebilir.
- ❑ Haliyle benzer ligdeki Endonezya, Vietnam gibi asgari ücret skalası düşük ülkelerle rekabet edilmesi anlamını taşıyan bu sorun tamamen yapısaldır.
- ❑ Oysa yüksek teknoloji ile üretim yapılan ülkelerde asgari maaşın bizim ülkemize göre oldukça yüksek olduğunu görmekteyiz.

Veri Kaynağı: OECD Minimum wages at current prices in NCU

Maaş Artışı Enflasyon Yaratır mı?

- ❑ Maaş artışları her şeyden önce sosyal bir konudur.
- ❑ Geçtiğimiz sene asgari maaş artış dönemlerindeki bültenlerimizde ücret artışlarının enflasyona yansımaları konusundaki çeşitli bilimsel çalışmalardan çıkan sonuçlara yer vermiştik. (<https://www.burcukosem.com/ekonomikgorunum/>) adresinden eski tarihli bültenlerimize ulaşabilirsiniz.
- ❑ Bu defaki zammın geçmiş dönem enflasyonu (manşet enflasyon) ve bir miktar refah payı ile birlikte yapıldığı söylenebilir. Belli dönemlerde beklenen enflasyona göre zamlar yapıldığı da olmuştur. Ancak yüksek enflasyon dönemlerinde hem geçmiş hem de bir miktar refah payı adı altında aslında beklenen enflasyona göre ayarlamalar yapıldığı da bilinmektedir.
- ❑ Ücret artışları hem maliyet hem de talep yönlü olarak enflasyon baskısı yaratmaktadır. Bu konu hakkında yapılmış yeni bir çalışma olmaması TCMB'nin 2021-1 sayılı Ekonomik Görünüm raporunda belirtildiği üzere bir hesaplama yapmaya götürmektedir.
- ❑ Raporda «Medyan tepkilere dayanan temel bulgular şöyle özetlenebilir: Nominal asgari ücrete gelen yüzde 1'lik pozitif bir şok bir yıl sonunda tüketici enflasyonunu 0,06 ila 0,08 puan civarında yükseltmekte» şeklinde bir hesaplama yöntemi seçilmiştir.
- ❑ Ancak içinde bulunduğumuz süreçte fiyatlama alışkanlığının bozulmuş olması, gerek kur gerekse de ücret artışları gibi durumların enflasyona etkisini daha da artırmıştır.
- ❑ Kabaca yapılan hesaplamalar, maaş artışları etkisinin tüketim harcamalarının yaratacağı taleple en az yüzde 10 olacağını göstermektedir.

TCMB, Faizi Deęiřtirmede

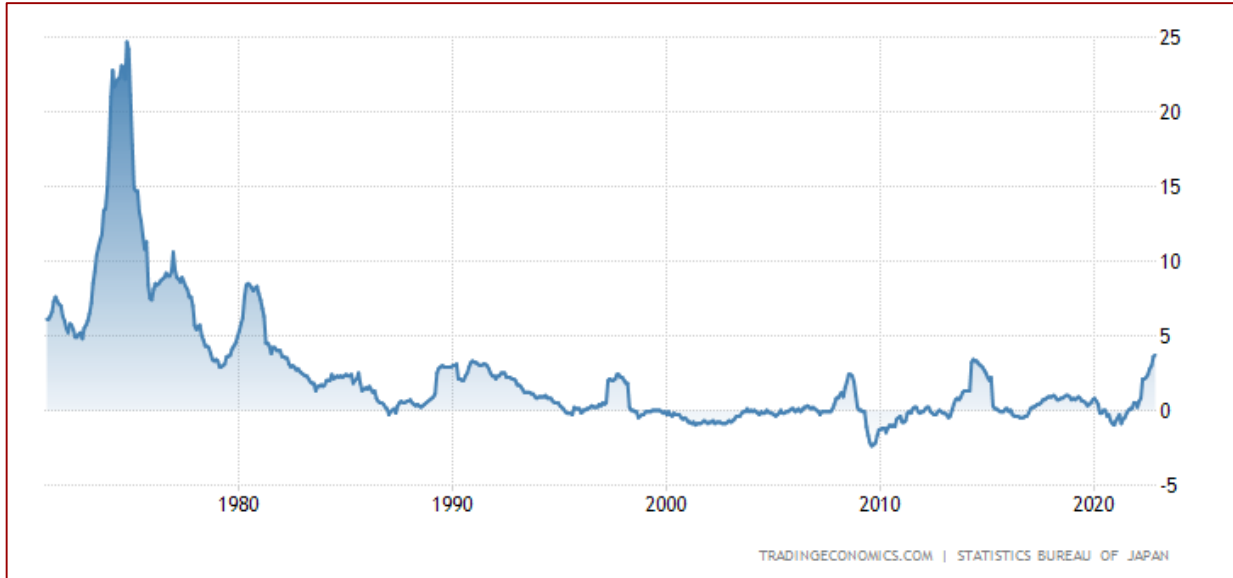
- ❑ TCMB, yılın son toplantısında piyasa beklentileri doğrultusunda faizi değiştirmeyerek yüzde 9'da tuttu. Metinde "Mevcut politika faizinin küresel talebe ilişkin artan riskler dikkate alınarak yeterli düzeyde olduğu değerlendirildi" ifadesine yer verildi.
- ❑ Açıklamada "Türkiye'nin geliştirdiği stratejik nitelikte çözüm araçları sayesinde temel gıda başta olmak üzere bazı sektörlerdeki arz kısıtlarının olumsuz etkileri azaltılmış olsa da uluslararası ölçekte üretici ve tüketici enflasyonu yüksek seviyelerini sürdürmektedir.
- ❑ Yüksek küresel enflasyonun, enflasyon beklentileri ve uluslararası finansal piyasalar üzerindeki etkileri yakından izlenmektedir. Ülkeler arasında farklılaşan iktisadi görünüme bağlı olarak gelişmiş ülke merkez bankalarının para politikası adım ve iletişimlerinde ayrışma artarak devam etmektedir.
- ❑ Finansal piyasalarda artan belirsizliklere yönelik merkez bankaları tarafından geliştirilen yeni destekleyici uygulama ve araçlarla çözüm üretme gayretlerinin sürdürüğü gözlenmektedir. Ayrıca finansal piyasalar, artan durgunluk risklerine karşı faiz artışı yapan merkez bankalarının faiz artırım döngülerini yakında sonlandıracağını beklentilerine yansıtmaya başlamıştır." ifadeleri yer aldı.

ABD Büyüme Oranı Borsalarda Negatif Fiyatlandı

- ❑ ABD borsaları başta olmak üzere yurtdışı piyasalar olumluyu olumsuz, olumsuzu olumlu fiyatlama devam ediyor. Hatta ayı piyasasının olumlu-olumsuz fiyatlaması negatif olabiliyor.
- ❑ Dış basındaki bazı yorumculara göre Fed başkanı Powell'ın söylediğine de inanmayan bir piyasa var artık!
- ❑ 2021 yılında nasıl ki bir ara enflasyon geçici kabul ediliyorsa 2022'yi kapatırken de resesyon açısından da ABD para otoriteleri tarafından şimdilik öyle düşünülüğünü görüyoruz.
- ❑ Ancak piyasa gerçekçidir ve fiyatlamalarda da bunu net bir şekilde görebiliyoruz.
- ❑ Dolayısıyla Perşembe günü gelen büyüme verisi ve istihdam piyasasında görülen tarihi düşük seviyelerdeki işsizlik başvurularının hizmet enflasyonuna dikkat çekmesiyle borsada yüksek kayıplar verildi.
- ❑ Haftanın son işlem günü ve Noel tatili öncesi ABD piyasalarının karışık ve kayıplı gittiği görülüyor.
- ❑ Açıklanan çekirdek enflasyon verisindeki düşüşün pozitif fiyatlanması gerekirken beraberinde gelen kasım ayı harcama verisindeki görece düşük artış hızının piyasalar tarafından olumlu karşılanmadığına şahit olduk.

Japonya, Enflasyondan Avantaj Sağladı!

- ❑ Japonya, dünyanın en borçlu ülkesidir ve parasal genişleme politikalarının bir sonucu olarak yıllarca deflasyon ve kamu borcu artışı döngüsüne takılıp, kalmıştır.
- ❑ Japonya için bir nevi likidite tuzağına girmiş ülke denilebilir. Ancak 2022 yılının karmaşık (hem arz hem de talep kaynaklı) enflasyonist baskısı ülkeyi de etkisi altına aldı diyebiliriz. Bu hafta ülke merkez bankası planlanmamış bir tahvil alım operasyonu açıkladı. Salı günü de getiri eğrisi kontrol programında değişikliğe gitmişti.
- ❑ Japonya'da çekirdek tüketici enflasyonu Kasım ayında 40 yılın zirvesine çıktı.
- ❑ Taze gıda fiyatları dışarıda bırakılarak hesaplanan çekirdek enflasyon Kasım ayında geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 3,7 artış gösterdi. Ekim ayında çekirdek enflasyon yüzde 3,6 olmuştu. Ekonomistler Kasım ayında çekirdek enflasyonun yüzde 3,7 olmasını bekliyorlardı.

Yeni Yıla KGF Müjdesi

- ❑ Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Kadın Emeđi Zirvesi'nde yaptığı konuşmasında 200 milyar TL'lik yeni KGF paketi açıkladı.
- ❑ Hazine ve Maliye Bakanı Nurettin Nebati konuya dair sosyal medya üzerinden yaptığı açıklamada "Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın müjdesini duyurduğu Hazine destekli kefalet sistemi kapsamında başlangıçta 200 milyar TL kefalet imkanı karşılığında sağladığımız yaklaşık 250 milyar TL'lik finansman KOBİ'lerimiz başta olmak üzere tüm işletmelerimize hayırlı olsun!" ifadelerini kullandı.
- ❑ Yeni Yüzyıl İzmir İktisat Kongresi'nin tanıtımı dolayısıyla düzenlenen basın toplantısı sonrasında gazetecilerin sorularını yanıtlayan Nebati, iş dünyasının finansman ihtiyacını karşılamaya destek olmak amacıyla uygulanacak Kredi Garanti Fonu destekli program kapsamında 14 ayrı paket hazırlandığını ve gelecek hafta açıklanacağını duyurdu.
- ❑ Nebati, kredilerin amacına uygun kullanımının da katı biçimde izleneceğini söyledi. Ocak ayı itibariyle paketin kullanıma açılacağını bildiren Nebati, paketlerden birinin Emeklilikte Yaşa Takılanlar olarak adlandırılan düzenleme kapsamında oluşacak kıdem tazminatı ödemesinde kullanılacağını vurguladı.

TÜİK'den Sürdürülebilir Kalkınma Web Portalı

- ❑ TÜİK'in internet sitesinde yer alan duyuruda, "Sürdürülebilir Kalkınma İçin 2030 Gündemi"nin, ekonomi, toplum, çevre konularında daha iyi bir dünyayı amaçlayan ve tüm ülkeler için geçerli küresel amaçlar seti olduğu bildirildi.
- ❑ Duyuruda, 25 Eylül 2015'te Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda tüm ülkeler tarafından kabul edilen "Dünyamızı Dönüştürmek: 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi" adlı karar metninde, "kimseyi geride bırakmama" taahhüdüyle 17 ana amaç ve bunları gerçekleştirmek için 169 hedefin belirlendiği anımsatıldı.
- ❑ Bu amaç ve hedeflere doğru ilerleme düzeyini takip etmek üzere küresel göstergelerin seçildiği ifade edildi.

Haftadan Kalanlar

- ❑ Yeni yıl zamları gelmeden otomobil ihtiyacını karşılamak isteyen tüketiciler, bayilere akın etti.
- ❑ Yeni yılla birlikte yürürlüğe girecek olan 4 trilyon 469 milyar lira büyüklüğündeki 2023 yılı bütçesinde gelirler 3 trilyon 810 milyar lira, bütçe açığı 659,4 milyar lira olarak öngörüldü.
- ❑ Dünya kupası, Fransa ile final yapan Arjantin'in oldu.
- ❑ Merkez Bankası, KOBİ iştirakleri üzerinden kullanılan kredileri de menkul kıymet tesisi kapsamına ekledi. Bazı firmalar pratikte kredileri iştirakleri aracılığı ile sağlamaya başlamıştı.
- ❑ Kayıt dışı istihdam yapanlara ihale ve teşvik yasağı uygulanacak. Gıda, tarım ve inşaat malzemeleri karekod sistemi ile takip edilecek.
- ❑ Cumhurbaşkanı Erdoğan indirim yetkisini kullandı, Motorlu Taşıtlar Vergisi'nde (MTV) uygulanacak yeniden değerlendirme oranını yüzde 122,9'dan yüzde 61,5'e düşürüldü.
- ❑ Twitter'ın yeni sahibi Elon Musk, şirketin yöneticiliğini üstlenecek kadar "aptal" birini bulur bulmaz Twitter CEO'luğu görevinden istifa edeceğini belirtti.
- ❑ İngiltere'de sağlık çalışanlarının, Fransa'da tren kontrolörlerinin grevi devam ediyor.
- ❑ Türkiye Varlık Fonu (TVF), kamu bankalarının çekirdek sermayelerini 20 milyar lira artırmak için yeniden harekete geçti.
- ❑ Avrupa Merkez Bankası Başkan Yardımcısı Luis de Guindos, 50 baz puanlık faiz artışının kısa vadede yeni norm olabileceğini söyledi.
- ❑ Ukrayna Başkanı Zelenskiy haftalardır gizlilikle yapılan hazırlıkların ardından bu hafta ABD Başkanı Biden'ı Beyaz Saray'da ziyaret etti.
- ❑ Sasa ve Hektaş için kısıtlama kararı geldi. Açığa satış ve kredili işlem yasağının da yer aldığı tedbirler 20 Ocak'a kadar uygulanacak.
- ❑ Fransa'nın başkenti Paris'te, 70 yaşlarında bir Fransız vatandaşının etrafa silahla ateş açması sonucu en az 3 kişinin öldüğü, 4 kişinin yaralandığı bildirildi.
- ❑ Türk Tabipleri Birliği Başkanı Fincancı'nın tahliye talebi reddedilirken duruşma 29 Aralık'a ertelendi.
- ❑ İmamoğlu: Türkiye demokrasisi ve milletimiz mağdur edilmek isteniyor

Haftanın Grafiği-2022'nin Beklenmedik Kazananları

It's all gone Pete Tong (for Estonia)
Selected OECD countries

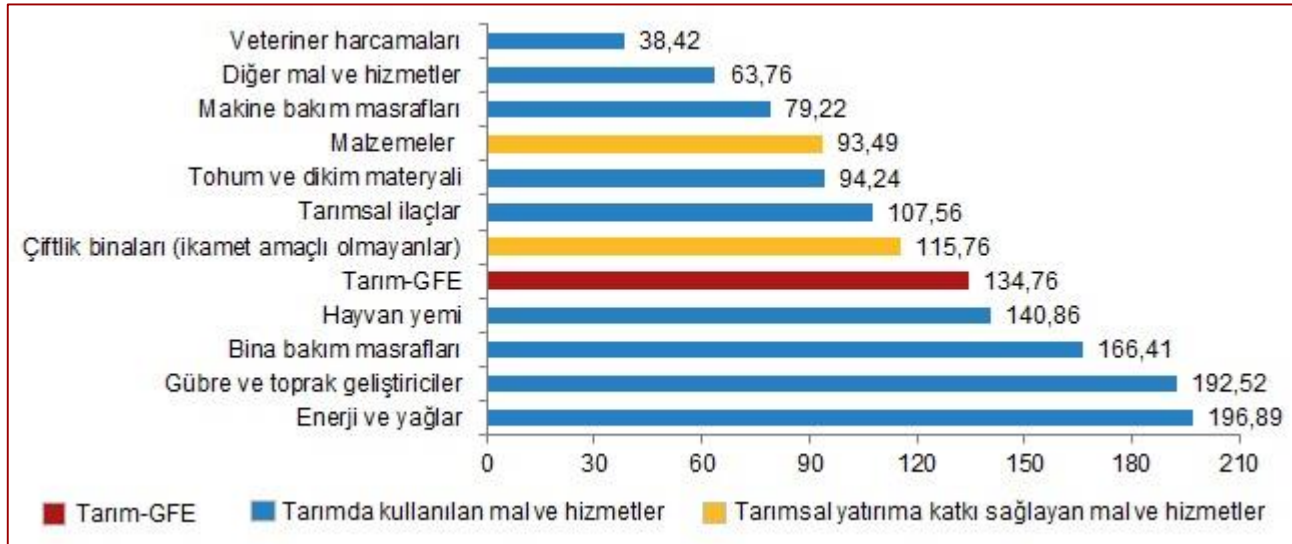
(Ranking out of 34)	GDP Q4 2021-Q3 2022 % change	Consumer prices Dec 2021-Oct 2022* % change	Inflation breadth† Oct 2022, %	Share prices‡ Dec 2021-Nov 2022 % change	Public net debt as % of GDP 2021-22§ %-point change
Greece (1)	2.2	7.8	82.4	0.8	-16
Portugal (2)	2.9	9.6	82.4	7.0	-11.8
Ireland (3)	11.8	8.0	76.5	-12.4	-7.6
Israel (=4)	1.4	4.9	77.8	-7.0	-6.2
Spain (=4)	1.5	5.7	58.8	-2.9	-3.7
Mexico (6)	3.3	6.8	82.4	-0.9	-0.7
Canada (7)	2.2	6.8	85.7	-4.9	-1.1
Japan (8)	0.4	3.6	55.6	-0.5	4.5
France (=9)	0.5	5.6	76.5	-7.4	-0.8
Italy (=9)	1.8	10.8	64.7	-11.1	-2.9
Belgium (=11)	1.3	10.8	82.4	-3.1	-3.1
Switzerland (=11)	0.7	3.1	47.1	-15.3	-1.8
Britain (13)	1.7	8.4	100	1.1	-3.4
Colombia (14)	4.4	10.9	94.1	-10.2	-3.1
Norway (15)	2.1	6.0	94.4	6.7	10.9
Turkey (16)	2.3	57.8	100	131.5	-3.5
Luxembourg (17)	1.4	6.2	82.4	-11.6	3.1
Iceland (18)	2.1	8.5	94.4	-13.0	-4.3
Netherlands (19)	2.5	12.5	88.9	-12.4	-3.3
United States (20)	0.2	6.9	94.4	-9.7	-4.9
Austria (=21)	3.4	9.7	94.1	-15.8	-2.3
South Korea (=21)	1.7	5.0	82.4	-19.1	2.7
Chile (23)	-1.7	11.4	88.2	32.3	-1.5
Slovenia (24)	-1.2	9.1	88.2	-15.1	-4.3
Hungary (25)	2.0	20.0	88.2	-12.8	-1.9
Denmark (26)	0.8	10.3	94.4	-8.4	-2.1
Poland (27)	2.8	15.9	100	-20.3	-5.1
Sweden (28)	1.3	9.0	87.5	-21.5	-0.8
Finland (29)	0.7	7.9	88.9	-14.1	0.2
Germany (30)	1.3	10.0	88.2	-17.8	0.7
Czech Rep. (31)	0.8	14.4	94.4	-12.1	1.0
Slovakia (32)	1	14.1	100	-15.7	-0.7
Latvia (33)	0.1	20.0	94.1	-13.0	1.9
Estonia (34)	-3.1	16.7	94.1	-12.8	2.7

*Or latest available †Share of product categories with an annual price rise of more than 2%
‡National stockmarket indices §Forecast
Sources: OECD; IMF; Fitch; ONS; The Economist

- ❑ The Economist'in Finance & Economy serisinde yayınlanan haber merkezi kaynaklı bir makalede 2022 yılında görece iyileşme sağlayan ülkelere rank verilmiş.
- ❑ Kriterler büyüme oranı, kamu borcunun GSYİH'a oranı, enflasyon ve enflasyon hedefinden sapmayla , hisse fiyatları olarak belirlenmiş.
- ❑ Kamu borcundaki düşüş üzerinden dipteki Yunanistan ve Portekiz, İspanya gibi ülkelere alaycı bir pekiyi verildiği görülürken,
- ❑ Türkiye'deki enflasyon ve hisse fiyatları arasındaki pozitif ilişkiyi de biz yorumlamış olalım 😊

Tarımsal Girdi Fiyat Endeksi, Ekim 2022

- ❑ Tarım-GFE'de (2015=100), 2022 yılı Ekim ayında bir önceki aya göre %2,68, bir önceki yılın Aralık ayına göre %97,00, bir önceki yılın aynı ayına göre %134,76 ve on iki aylık ortalamalara göre %105,81 artış gerçekleşti.
- ❑ Ana gruplarda bir önceki aya göre tarımda kullanılan mal ve hizmet endeksinde %2,34, tarımsal yatırıma katkı sağlayan mal ve hizmet endeksinde %5,43 artış gerçekleşti. Bir önceki yılın aynı ayına göre tarımsal yatırıma katkı sağlayan mal ve hizmet endeksinde %100,96, tarımda kullanılan mal ve hizmet endeksinde %140,04 artış gerçekleşti.

Tüketici Güven Endeksi, Aralık 2022

- Türkiye İstatistik Kurumu ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası işbirliği ile yürütülen tüketici eğilim anketi sonuçlarından hesaplanan mevsim etkilerinden arındırılmış tüketici güven endeksi, Aralık ayında bir önceki aya göre %1,3 oranında azaldı; Kasım ayında 76,6 olan endeks, Aralık ayında 75,6 oldu.

	Endeks		Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	
	Kasım	Aralık	Kasım	Aralık
Tüketici güven endeksi	76,6	75,6	0,6	-1,3
Mevcut dönemde hanenin maddi durumu	58,3	57,4	1,5	-1,5
Gelecek 12 aylık dönemde hanenin maddi durum beklentisi	75,8	75,4	-0,5	-0,6
Gelecek 12 aylık dönemde genel ekonomik durum beklentisi	80,5	77,3	3,4	-4,0
Gelecek 12 aylık dönemde dayanıklı tüketim mallarına harcama yapma düşüncesi	91,9	92,6	-1,2	0,7

Motorlu Kara Taşıtları, Kasım 2022

- ❑ Kasım ayında trafiğe kaydı yapılan taşıtların %45,1'ini otomobil, %30,2'sini motosiklet, %14,4'ünü kamyonet, %6,4'ünü traktör, %2,9'unu kamyon, %0,5'ini minibüs, %0,4'ünü otobüs ve %0,1'ini özel amaçlı taşıtlar oluşturdu.
- ❑ Trafiğe kaydı yapılan taşıt sayısı geçen yılın aynı ayına göre %38,4 arttı: Kasım ayında geçen yılın aynı ayına göre trafiğe kaydı yapılan taşıt sayısı motosiklette %94,0, minibüste %69,1, özel amaçlı taşıtlarda %33,3, otobüste %26,8, otomobilde %26,5, kamyonunda %26,1, kamyonette %17,6 ve traktörde %10,6 arttı.

